2003 1853

DE TIJD.

NOORD-HOLLANDSCHE COURANT.

Dieu et mon droit.

COURANT verschijnt te AMSTERDAM, Dagelijks, be-
s Zondags. Het abonnement voor 3 maanden is ƒ 5,00;
buitensteden ƒ 6,0); franko door het geheele Rijk.
en, *Gelden*, enz. FRANKO te adresseren aan het Bureau
COURANT.

DONDERDAG, 24 NOVEMBER.

Advertentien van *Zes* regels en daar beneden worden tegen ƒ 1,00 geplaatst; meer dan *Zes* regels tegen 15 cents de regel. — Voor alle advertentien wordt bovendien 35 cents zegelregt betaald. Voor groote letters betaalt men naar de plaatsruimte meer.

AMSTERDAM, 23 November.

hadden de pen reeds in handen, om op nieuw rinnering te brengen de feiten, die aan de thans het groothertogdom Baden losgebarsten godsdienst-lging zijn voorafgegaan, eensdeels, om onze lezers waarschuwen tegen de valsche voorstellingen van het hangende geschil, die in meest alle onkatholieke bin-landsche bladen, geene bijna uitgezonderd, voorkomen; deels, opdat zij niet onkundig zouden zijn van het lijk lijden, waardoor een deel der Kerk, waardoor lid van dat geheimzinnig ligchaam, waarvan ook dematen zijn, ten felste getroffen wordt, en ein-lijk, om hen op te wekken tot innige en daadwerkelijke name aan dat lijden van onze geloofsbroeders in het othertogdom, — wij hadden daartoe reeds de pen in den, toen ons de allertreffendste herderlijke brief der de oogen kwam, bij het losbarsten der godsdienst-volging uitgegeven door den meer dan tachtigjarigen rtsbisschop van Freiburg, den hoogwaardigen en vereerden Mgr. Hermann von Vicari. Deze brief is dag ll. van de meeste kansels in het groothertogdom gelezen en het lijdt geen twijfel, of hij zal tot we onregtvaardigheden van den kant der groother-elijke regering aanleiding geven. Ook daarom behoort in zijn geheel in onze kolommen opgenomen te wor-. Doch daarom ook nog te meer, wijl hij eene vol-ge en leerrijke schets geeft van den tegenwoordigen van zaken in het groothertogdom.

houden ons overtuigd dat, ofschoon onze lezers van de smartelijkste aandoeningen zullen vervuld worden bij het lezen van dien brief, zij echter met ons van diepen eerbied en dankbaarheid zich bezield zullen ge-voelen bij 't vernemen van de daarin uitgesproken taal, die, ja, tot nieuwe vervolgingen ten voorwendsel zal kunnen verstrekken, maar die ons tevens ten teeken is van de ophanden zegepraal, in het thans zoo fel ge-teisterde groothertogdom.

»Wij, HERMANN VON VICARI,

»Door Gods barmhartigheid en de gratie van den Heiligen Apostolischen Stoel, Aartsbisschop van Freiburg en Metropolitaan van de kerkelijke provincie van den Boven-Rijn, Doktor in de Theologie, in het kanoniek en burgerlijk regt, grootkruis der orde van den Leeuw van Zahringen, van de koninklijke orde van Frederik van Wurtemberg, gedekoreerd met het Vorstelijk Hohenzolleriesch Eerekruis eerste klasse, huisprelaat van Z. H. den Paus, *Solio Pontificio assistens* en *Comes Romanus* enz.

Aan al de priesters en geloovigen van ons diocees, groet en zegen in den Heere.

Te midden van den storm, die het schip onzer lige Kerk, welks besturing onder ulieden aan ons is vertrouwd, met zijn geweld bestookt, gelijken wij jongeren, die in den storm op zee den Heere uit slaap wekten en tot Hem zeiden: »*Heere, behoud, wij vergaan!*" Want onze handen, die van een en-tachtig jarigen grijsaard, dreigen moede te wor-, tengevolge der zwakheid van de menschelijke uur, in den langdurigen strijd voor de regten van en de Vrijheid Zijner Kerk; maar de Heer heeft Zijnen tijd gesproken en ook Hij spreekt tot ons: *mant u en weest sterk, opdat gij niet vreezen t, want ik ben met u.*

tot den eeuwigen God roepen wij met opgeheven handen: »*Heer, ik word verdrukt, antwoord voor mij.*"

Priesters en Geloovigen van ons aartsbisdom! Gij al-weet, hoe wij met onze bisschoppen ter eindelijke stelling der vrijheid onzer Heilige Kerk, tot den van onzen doorluchtigen Vorst onze smeekingen hebben gerigt, hoe wij om verhoor gebeden hebben, stig bekommerd wegens de redding der zielen en in onzen tijd zoo ernstig bedreigde maatschappij. hebt het onderwerp dier handelingen in de twee morien van het Episkopaat der Opper-Rnsche kerk-provincie gezien.

In plaats van met regtsgronden heeft men met bedreigingen van geweld geantwoord, en aangezien wij uithoofde der waardigheid van ons ambt ons onbevreesd als wachter vóór het Heiligdom Gods gesteld hebben, heeft men aan het geweld nog het honen onzer H. Kerk gevoegd.

Wij zouden geen gezalfde des Heeren en Opvolger der Apostelen zijn, indien wij niet naar kracht en vermogen de onbevlekte bruid van Christus behoedden voor elke kwetsing, vanwaar ze ook komen mag.

Ons verzoek ter verkrijging van regt is niet verhoord geworden ter plaatse, waar elks regt beschermd moet worden; immers ingevolge de wetten van Duitschland staat ons geen verderen regteweg open. *Daarom beroepen wij ons op den Apostolischen Stoel*, den beschermer van alle bedrukten, op het geloof en het geweten der gansche Christenheid, en, geliefde Diocesanen van het Bisdom, op uwe gebeden. Ziehier de loop en de tegenwoordige gesteldheid der zaak!

Nevens den zegen der verlossing en heiliging der menschheid is het voornaamste voorregt van het Christendom *de onderscheiding der geestelyke en wereldlyke magt. »Geef den Keizer wat des Keizers is en God wat Gode's is!"*

Twee groote magten besturen mitsdien de maatschappij: de Kerk en de Staat. Ieder van deze twee is bijgevolg in haar gebied zelfstandig en onafhankelijk. Werkt ieder der beide magten in haar eigen kring, dan zal beider doel, het eeuwig en tijdelijk heil der menschen, gelukkig bereikt worden, doordien zij beide in wederzijdsche eendragt het geluk der maatschappij beoogen. Grijpt daarentegen een der magten in de andere, dan zijn verwarring, kwetsing des gewetens en verstoring der maatschappij de gevolgen er van. De geschiedenis is er om dit tot waarschuwing van allen te bevestigen. Men heeft kunnen meenen, dat achttien eeuwen voldoende zijn geweest, om de negentiende eeuw eene les te geven. Maar deze heeft die les vergeten!

't Is bekend dat in den aanvang van deze eeuw tijdens de oprigting van het Rijnverbond, in de dagen der diepste vernedering, de Kerk in Duitschland, door den ondergang van het Rijk, hare algemeene wettiglijke bescherming in den Keizer en het Rijk verloor; dat toen terzelver tijd, het Opperhoofd der Kerk aan de grootste vervolging en verdrukking onderworpen, ja een gedeeltelijke gevangenschap ondergaande, de Bisschoppelijke zetels in Duitschlend meestal onvervuld en alle kerkelijke inrigtingen verstoord en verwoest waren. In dien tijd was de regeling der kerkelijke aangelegenheden geheel aan de bevoegdheid der verschillende regeringen onderworpen. Zoo verschenen dan ook in Baden het derde organizaties edikt van den 11 van Sprokkelmaand 1809, betreffende de godsdienst, en het edikt van 14 Mei 1807 wegens het *kerkelijk staatsbestuur*, welke beide edikten eveneens de Katholieke Kerk als de protestantsche gezindten betroffen. In den jare 1809 werd door de algemeene organizatie van het land de besturing der Kerk zoo geheel aan de regering van den staat toegevoegd, dat den Bisschop nog slechts een gering gedeelte van zijne kerlijke magt overbleef, welke intusschen volstrekt niet toereikend was om de Kerk, ingevolge de kanonieke instellingen en zijne zware verantwoordelijkheid te regeren. De bezwaren door de Kerk aan het Weener kongres blootgelegd bleven onverhoord, waardoor de kerkelijke orde dan ook in zulk een diep verval geraakte, dat de regeringen zelven zich gedwongen vonden, op hulp bedacht te zijn. Zulks deed ook de groothertogelijke regering en eenige andere Duitsche bondstaten. Zij deden door hunne gevolmagtigden, in den jare 1818, den grond leggen tot het ontwerpen van een konkordaat, en stelden het den Apostolischen Stoel voor. De daarin vervatte verklaring was echter in zulk een strijd met het geloof en de inrigting der katholieke Kerk, dat de H. Vader het den 10 Augustus 1819 verwierp; intusschen, om aan den voor het zielenheil der Katholieken dier gewesten, voortdurenden onverdragelijken, verwaarloosden toestand der Kerk een einde te maken, werden door de twee bekende bullen (*Provida solersque* en *Ad Dominici gregis custodiam*) de Bovenrijnsche kerkprovincien opgerigt. Die bullen verzekeren aan onze Kerk al die regten welke thans het Episkopaat van onze provincie eischt; want, ingevolge § VI der bul van 1827, *zal de Aartsbisschop in zijn Diocees en kerkprovincie, alsmede de Bisschoppen, elk in zijn eigen Diocees, het volle regt hebben de bisschoppelijke jurisdiktie uit te oefenen, die hun ingevolge de kerkelijke instellingen en den tegenwoordigen kerktucht toekomt.*

»Desniettemin gaven de hooge regeringen der provinciën in volkomen tegenspraak met de voormelde overeengekomene bepaling, de ordonnantie van den 30 Jan. 1830, welke de bisschoppelijke magt en de regeling der Katholieke Kerk tot op een geheel onaanzienlijk gedeelte vernietigde. Ten gevolge daarvan verklaarde de Apostolische Stoel, in een breve van 30 Julij 1830, die ordonnantie als gegeven »in strijd met de openlijk gedane belofte der regeringen," den Bisschoppen bevelende de intrekking dier ordonnantie te bewerken, daar ze eene door den Paus herhaaldelijk verworpen en door de regeringen opgegeven »verklaring" bevatte, die met de leer en de wetten der Katholieke Kerk in tegenspraak is.

»Zonder eenig acht te geven op de vertoogen van den Paus en den Bisschop, bragten de regeringen die ordonnantie in werking. Eerst toen in groote Duitsche Staten in den laatsten tijd aan de Kerk hare lang onthoudene regten terug geschonken werden, begeerden ook Wij die regten onzer Kerk, en wel later dan de Episkopaten in andere landen. Wij stelden den 5 Februarij 1851 onze memorie aan de hooge regering ter hand, doch die, om er van af te komen, de bekende ordonnantie van Maart gaf, waardoor in alle wezenlijke punten het verzoek der Bisschoppen van de hand gewezen en de vroegere gesteldheid gehandhaafd werd. De kerkprovincien, het katholieke Duitschland, de gansche katholieke wereld heeft dat met smartelijke verwondering vernomen. Daarbij werd bovendien de Katholieke Kerk formeel verklaard geene regten te hebben, daar de ministerieele mededeeling van den 1 Maart zegt: »Wij willen niet verder onderzoek doen wat het bestaande regt behelst; het is voldoende in het oog te houden, wat het welzijn van den Staat en dat der Kerk vereischt;" en wordt door die ordonnantie verklaard dat de regering al de regten der Katholieke Kerk naar goedvinden en willekeur veranderen kan.

»*Daarna bleef ons, den door God aangestelden bewaker der instellingen van de Kerk, niets anders over, dan tegenover de, de regten van de Kerk daadwerkelijk verkortende regering, onze kerkelijke pligten te vervullen;* op het voetspoor der heilige martelaars en belijders ons geloof openlijk te belijden, de door dat geloof gevorderde regten der Kerk uit te oefenen en daarvoor te lijden. Wij herinneren hierbij aan de woorden van den Heiligen *Cyprianus*: »Vreest een bisschop, dan is het met hem gedaan." Het pozitief regt tot die handelwijze hebben wij in de memorie van 18 Julij met veel omvattende redenen betoogd, doch daarop heeft de regering in plaats van met regtsgronden, met bedreigingen om tot geweld over te gaan geantwoord. Dat wij nu *onverwijld* onzen pligt moeten doen, dat gebiedt ons de terugblik op de overloopende maat van onregtvaardigheden en nadeelen, die de Kerk sedert eene halve eeuw van eene voor leering onvatbare Bureaukratie geleden heeft, en even dringend de aanblik der krankheid en der groote ramp van het zedebederf en het ongeloof, die in het langdurig tijdvak van het staatskerkelijk bestuur tot een ontzaggelijke hoogte zijn gestegen, welke eene onverwijlde genezing, hoe smartelijk ze ook zijn moge, onvermijdelijk maakt; ja, eindelijk het innig besef, dat het in deze zaak het bestaan der Katholieke Kerk in ons Vaderland betreft.

»Het is eene daadzaak, dat onder de regering van vier regtvaardige landvorsten, de vereeuwigde groothertogen *Karl Friedrich*, *Karl*, *Ludwig* en *Leopold*, die allen de Katholieke Kerk innig waren toegedaan, de staatskerkelijke bestiering zooveel onregtvaardigheden en nadeel aan de Kerk Gods berokkend heeft, *als waarvan in geen tijd de kerkelijke geschiedenis een voorbeeld toont.*

»Dat bestuur heeft zich aan het leeraarsambt der Kerk vergrepen, en de Kerk slecht doen leeren.

»Het heeft zich in godsdienstige zaken gemengd, en

heilige Sakramenten en Sakramentaliën door zijne wetgeving gekrenkt.

»Het heeft zich van het bestuur der Kerk meester gemaakt en het in handen van wereldsche ambtenaren gesteld. Het heeft aan de godsdienst de achting van het volk in het burgerlijk leven ontnomen.

»Het heeft den invloed van het Christendom op het openbaar onderwijs verkort: *te beginnen met de Katholieke Universiteit van Freiburg*, aan welke het zijn oorspronkelijk karakter ontnemen wil, tot de scholen der pastoors, van welke het de zegen eener christelijke opvoeding en het geloof grootendeels vernietigd heeft.

»Wij zwijgen van het bestuur van het kerkelijk vermogen, dat zij de Kerk, schoon deze zelfs door de landswetten, als beheerdster, is erkend, ontnomen heeft. Langs dien weg is het door de vaderen nagelaten zedelijk erfdeel, *het oude geloof en de oude trouw*, verspild geworden. Hartstogten en verwaarloozing hebben zich van het volk meester gemaakt, en brengen het tot steeds hooger stijgende verwarring en armoede — tot verderf en eeuwig verlies der zielen.

»Tegenover deze van alle zijden ons overvallende kwellingen, kunnen wij in de verwachting der naderende geregtigheid slechts het voorbeeld van *Onzen Verlosser* volgen, die — gelijk de herder — zich voor de zijnen gegeven heeft. Ook wij willen als een trouw herder voor de ons toevertrouwde kudde strijden en lijden, ten zoen voor de vele zonden, welke onder dit gedeelte der geloovigen de straf van God op zich geroepen hebben.

»Alzoo blijft ons, op al onze vroegere beden geen verhoor erlangd hebbende, niets over dan voortdurend in alle handelingen van ons kerkelijk bestuur ons te rigten naar de heilige, ook ingevolge het pozitief regt gewaarborgde kerkelijke wetten."

(*Morgen vervolg en slot.*)

Onder het opschrift: *Eerste pontifikale Mis van den Hoogw. Bisschop van Haarlem te Amsterdam* geeft het laatste Nommer van de *Weegschaal* een uitvoerig en treffend verslag van den voor de Katholieken der hoofdstad gedenkwaardigen jongsten 16den Novemberdag, dat met gretigheid en niet zonder diepe aandoening zoowel door hen die van het kerkelijk feest getuigen waren als door velen, die het niet konden bijwonen, zal gelezen worden. Het volgende uittreksel, waarin de feestrede van prof. Broere herdacht wordt, moge velen tot kennismaking met het geheele verslag opwekken:

»Eene treffende voorbereiding tot het heiligst en geheimzinnigst oogenblik onzer Godsdienstviering werd geleverd in de uitmuntende rede, waarmeê de verzamelde geloovigen op dezen dag begiftigd werden. De beroemde Hoogleeraar Broere had den kansel beklommen en hield eene predikatie, gelijk ze van den ja diepzinnigen wijsgeer en Godgeleerde, maar vooral ook van den vurigen Christus-minnaar en dienaar, van den veelbeminden en veelbeminnenden even rijk-dichterlijken als ernstig-Godvruchtigen geest des predikers te wachten was. Dáár diepte, zonder duisternis; dáár liefde, zonder dweeperij; dáár eenvoud, zoo ver van gemaaktheid als van platheid; dáár alles, wat het geloovig hart begeeren, het denkend verstand eischen, de sierende rhetorika wenschen kan. De gewijde redenaar nam uit de opdragt van het H. Misoffer door den Bisschop, ter gunste van de *Vereeniging tot Weldadigheid des Allerheiligsten Verlossers*, aanleiding om te spreken over »*de Barmhartigheid als een offer aan God.*" Daarbij zette de redenaar drie punten uiteen. Ten eerste bewees hij, dat de barmhartigheid, de liefdadigheid, ontspruit aan het H. Offer van Christus; ten tweede toonde hij, dat die liefdadigheid zich dan op dat offer modeleren moest; door gelijken geest bezield moest zijn; ten derde ontwikkelde hij de leerstelling, dat de vruchten der liefdadigheid gelijk zijn aan de vruchten des offers. Daar is een innig en onafscheidelijk verband, zeide de prediker, tusschen de godsdienstige orde (het offer) en de zedelijke orde (de weldaad). Treffend waren de betrekkingen, die hij aantoonde tot staving van deze stelling. Overtuigend was zijn betoog, dat daar de Godsdienstige orde de verhouding bepaalt tusschen God en de menschen, en de zedelijke die van de menschen onderling, zedelijkheid zonder godsdienst eene deugd is zonder oorzaak en zonder doel, eene deugd, die niet kan blijven. De naaktheid der theoriën dier wijsgeeren, welke beweren, uit onafhankelijke kracht, en niet gedreven door Gods gebod, noch Gods beloften, wel te doen, stelde hij duidelijk in het licht. Diep trof hij zijn gehoor met de opmerking, hoe het Offer van Christus en Zijne liefdadigheid steeds zamengingen. In de vooruitspiegeling van dat heilig en heilrijk laatste Avondmaal, in de vermenigvuldiging der brooden, toonde hij de belangrijkheid van die handeling aan als liefdewerk; en toen Christus zijne discipelen zijn vleesch en bloed ter spijze zoude geven, en het heiligst Offer instellen, verrigtte de Zaligmaker vooraf de nederigste dienst aan zijne leerlingen. De liefde moet met nederigheid zamengaan, en zoo ontkiemt uit beiden de heilige gehoorzaamheid; en deze deugden zijn het, waarmede wij onze weldaden moeten uitreiken. Door die deugden is de maatschappij omgeschapen en gered. Zonder haar zou zij bestaan uit één deel onderdrukkende rijkaards; uit een ander deel oproerige armen. En in die deugden is Christus ons ten voorbeeld geweest. En dat heeft de regtvaardigheid in de wereld gebragt: want de oude volken, wier geestelijke werken zoo krachtig nogtans de maatschappij hebben beheerscht en nog heden te regt worden hooggeschat, hebben toch nimmer (als men Gods verkoren volk uitzondert) nimmer eene maatschappij zonder *slaven* in het leven kunnen roepen. Dat vermogt alleen de Meester, wiens laatst overgebleven Apostel tot laatste woord had gekozen: »Kinderen, hebt elkanderen lief." En zeker de herinnering daarvan, zoo vertrouwde de redenaar, kon inzonderheid nu gepast schijnen, waar wij een wettig opvolger der Apostelen als onzen Bisschop in ons midden mogen zien.

»Wij hebben maar eenige denkbeelden, zonder er veel verband in te brengen, uit de voortreffelijke rede geligt, om de rigting aan te wijzen, waarin de Hoogleeraar Broere, bij zijne predikatie zich bewogen heeft. Ik twijfel niet of de *Vereeniging tot Weldadigheid*, wier hoogverdienstelijke stichter, de Eerw. Pater Frentrop, ook in de kerk tegenwoordig was en op roerende wijze in een enkel woord gehuldigd werd door den redenaar, — die Vereeniging zal in de liefdegaven der geloovigen bij deze gelegenheid een nader bewijs vinden van de kracht der gesprokene woorden."

Met innig leedgevoel hebben wij heden melding te maken van het overlijden van onzen veelgeachten vriend, den heer H. J. C. van Nouhuys. Na een lijden van eenige maanden, met de volkomenste overgave aan den heiligen wil van God verdragen, ontsliep hij gisteren morgen ten 11½ ure, in den nog jeugdigen leeftijd van 32 jaren en 9 maanden, om, naar wij hopen durven, in eene gelukzalige eeuwigheid te ontwaken. Eenige dagen voor zijn afsterven, werd hij, zijn einde voelende naderen, op zijn eigen verlangen, van de laatste genademiddelen der H. Kerk voorzien, nadat hem een weinig vroeger het geluk ten deel mogt vallen den bisschoppelijken zegen, bij gelegenheid van een bezoek, dat hem de Hoogw. Bisschop van Haarlem bragt, op zijn sterfbed te ontvangen.

Het verdienstelijk leven van onzen dierbaren afgestorvene zullen wij spoedig meer in 't breede gedenken. Onze smart is nog te levendig, dan dat wij ons nu reeds van die taak zouden kunnen kwijten. Hoe velen die niet met ons die smart zullen deelen! Zijne bloedverwanten en vrienden, die hem zoo vaak, maar te vergeefs, baden dat hij zijnen vromen ijver toch wat temperen mogt ter besparing van zijne altijd zoo wankelende gezondheid; zijne medearbeiders in de verschillende liefdewerken, waaraan hij rusteloos zijne beste krachten ten offer bragt; de talloos door hem beweldadigden, wier troost en toeverlaat hij was; de kinderen in het *Aloysius-gesticht* verzorgd, die nimmer genoeg kunnen waardeeren wat zij aan van Nouhuys te danken hebben. En zouden zij-allen in die smart niet deelen, wien van Nouhuys, door zijne lettervruchten, getroost en verkwikt en ten goede heeft geleid? Ongetwijfeld dat onze rouw ook door dezen gedeeld wordt, en dat zij-allen, die aan van Nouhuys, schoon nog zoo jong, zoo veel verschuldigd zijn, zich met zijne bloedverwanten en vrienden in een zelfde gebed zullen willen vereenigen, opdat de barmhartige God, wien hij zijn leven lang met de vurigste liefde gediend heeft, zijne ziel, zoo zij nog eenige zuivering mogt behoeven, spoedig in de verblijven der gelukzaligen opneme.

Daar ruste zij in vrede!

De *Courrier de la Meuse* maakt ons opmerkzaam dat wij verzuimd hebben hem te noemen, toen wij aangaven, welke bladen aan de Nota dd. 4 Augustus van Z. Em. den Kardinaal Antonelli de eer der opname in hunne kolommen waardig hebben gekeurd. Dit verzuim was onwillekeurig; de *Courrier* gelieve er de verzekering van te ontvangen. Zoo, overigens, nog andere bladen door ons niet genoemd zijn, die de Nota publiek hebben gemaakt, dan ontvangen deze deswege evenzoo onze verontschuldiging. Intusschen staat dit vast, en het is opmerkelijk, dat geen der ministerieele bladen, die ons onder de oogen zijn gekomen, van de Nota anders dan ter loops melding heeft gemaakt.

Bij de centrale cholera-kommissie alhier zijn op 22 November aangegeven 3 personen, overleden 1.

Bij de plaatselijke kommissie van geneeskundig toevoorzigt te Rotterdam, is op 21 November aangegeven: 1 cholera-lijder overleden.

Ons wordt uit Utrecht geschreven, dat het lijk van den onlangs overleden heer van de Poll nog niet ter aarde is besteld, uithoofde daaraan nog geene ontbinding wordt waargenomen, en men alzoo in twijfel is geraakt, of hier werkelijk een sterfgeval heeft plaats gegrepen, dan wel of er aan schijndood moet worden gedacht. Men is belangstellend te vernemen, wat [illegible] dit gerucht waarheid is.

Eergisteren avond (20) omstreeks 8 ure had tusschen Muiden en Weesp een verschrikkelijk ongeluk plaats. Klaas Abkouer, werkman op de buitenplaats van den heer Mr. S. P. Lipman en wonende te Muiderberg, keerde met zijne vrouw en vijf kinderen van Loenen, alwaar het gezelschap het bruiloftsfeest van den oudsten zoon des gezins had bijgewoond, huiswaarts, toen de wagen, waarin die pesonen zich bevonden, in het water geraakte, met dat jammerlijk gevolg, dat alleen de vader kon gered worden, terwijl de moeder en de vijf kinderen, waarvan de oudste eene dochter van 29 en de jongste eene dochter van 10 jaar, hunnen dood in de rivier vonden. (*Amst. Ct.*)

STATEN-GENERAAL.

TWEEDE KAMER.

Zitting van Dingsdag, 22 November.

In deze zitting is ingekomen eene missive van den minister van Finantiën, ten geleide der rekening wegens het bijzonder fonds voor den steenweg van Maastricht naar de Geldersche greuzen. — Drukken en ronddeelen, terwijl de rekening ten fine van rapport wordt gesteld in handen eener kommissie van vijf leden, bestaande uit de heeren: Reinders, van Bon, Dommer van Poldersveldt, van Deinse en v. Wintershoven.

Zijn eenige adressen ingekomen tot ondersteuning van het voorstel des heeren Thorbecke c. s., waaronder een van de kamer van koophandel en fabrieken te 's Hertogenbosch.

Ook zijn ingekomen verzoeken van de volgende personen om in aanmerking te komen bij de nominatie ter benoeming van een lid der Algemeene Rekenkamer, te weten, de heeren J. H Commijs, referendaris bij het ministerie van Marine; Meys, ontvanger der belastingen te Groningen; Mr. H. [illegible] Collet d'Escury, ontvanger der domeinen te 's Gravenhage; en F. E. A. baron van Ittersum, kontroleur der belastingen te 's Gravenhage.

De vergadering gaat over tot de zamenstelling harer afdeelingen.

1° tot hare voorzitters zijn gekozen: de heeren van Goltstein, Luijben, de Man, Mackaij en Schimmelpenninck van der Oije.

2°. tot hare tweede voorzitters, de heeren: Dirks, Heemskerk, Gevers, van Rappart en Hoffman.

en 3°. tot leden van de Kommissie tot de verzoekschriften de heeren: van Deinse, Beens, van der Poel, van den Heuvel en van Rheede van Oudshoorn.

Daarna zijn behandeld de volgende ontwerpen van wet, als:

1°. dat *tot vaststelling der uitgaven wegens versterking dienst 1853* (*departement van Marine*). Nadat de heer [illegible] de voordragt had toegelicht en verdedigd, is het ontwerp met algemeene stemmen *aangenomen.*

2°. dat *tot vaststelling der uitgaven wegens versterking dienst 1853* (*departement van Oorlog*). Nadat de heer van Nispen eenige inlichtingen had gevraagd, die door den minister van oorlog zijn gegeven is ook dat ontwerp met 62 stemmen tegen 1 (de heer van Bosse) *aangenomen.*

3°. dat *tot regeling der ontvangsten en uitgaven van het Pensioenfonds voor* 1854. Zonder beraadslaging *aangenomen* met algemeene stemmen.

4°. dat *tot verhooging van Hoofdstuk V der Staatsbegrooting van* 1853. (*Bijdrage en vergoeding van rente aan de Nederl. Rijn-Spoorweg-Maatschappij*). Na diskussien *aangenomen* met algemeene stemmen.

En 5°. *dat tot verhooging van Hoofdstuk V der Staatsbegrooting van* 1852. (*Bijdrage ten behoeve van het speciaal fonds voor de kosten van droogmaking van het Haarlemmermeer*). Ook dat ontwerp is, na eenige diskussie met algemeene stemmen *aangenomen.*

Daarna is de vergadering gescheiden. Na den afloop der zitting zijn de afdeelingen vergaderd geweest, tot het onderzoek van het voorstel der negen leden betrekkelijk den accijns op het geslagt en het tonnegeld.

Overmorgen, Donderdag, ten elf ure aanvang der beraadslagingen over de ontwerpen tot vaststelling der staatsbegrooting voor 1854.

Bij gelegenheid der behandeling van het onderwerp nopens den Rijn-spoorweg heeft de heer Godefroi met klem aangedrongen dat de regering ernstige pogingen zou aanwenden om de spoedige aansluiting van den Nederl. Rijn-spoorweg met de spoorwegen in Pruissen te bevorderen. Hij heeft de vrees aan den dag gelegd, dat die aansluiting welligt nieuwe vertraging zou kunnen ondergaan, immers dat van den kant van Pruissen niet die voortvarendheid aan den dag wordt gelegd welke men in dat opzigt mogt verwachten. Hij deed daarbij uitkomen dat reeds op 1 April 1852 de overeenkomst met Pruissen tot aaneensluiting van de bestaande ijzerbanen was gesloten en dat eerst in Junij 1853, alzoo 15 maanden later, aan de Keulen-mindener spoorweg-maatschappij koncessie verleend om den aanleg van de linie op het Pruissisch grondgebied binnen de tijdruimte van 3 jaren te voltooijen. [illegible] twijfelt er reeds aan of er reeds eenig werk is aangelegd. Hij vestigt er de aandacht op, dat het hier geldt een [illegible] onale zaak en dit des te meer, nadat de staat zich daarvoor aanzienlijke offers getroost. Hij houdt zich verzekerd, dat de Regering groot belang in deze zaak stelt, maar hij hoopt dat zij geene poging onbeproefd zal laten om te voorkomen dat er geen nieuw uitstel ontsta.

De heeren Mackay, van Heyden, Rochussen, van Bosse en Thorbecke hebben dien aandrang herhaald. — De heeren Mackay en van Nispen hebben daarbij te kennen gegeven dat zij in der tijd over vele bezwaren tegen het traktaat tot wering van den sluikhandel aan de Pruissische grenzen waren heengestapt, omdat zij de zaak van den Rijnspoorweg in de hand wenschten te werken. Zij meenden dus, dat er eene dure verpligting bestond voor de stipte uitvoering van het tractaat nopens het laatste onderwerp, zorg te dragen. Ook de heer van Nispen vreesde dat zich ligt nieuwe bezwaren over deze aangelegenheid konden voordoen, die de uitvoering van het werk zouden kunnen vertragen. Uit dien hoofde ondersteunde hij het gevoelen van den heer Godefroi ten sterkste. — De heer Rochussen hield zich overtuigd,

het Pruissisch gouvernement wenschte om met Nederland staatkundige en andere goede betrekkingen te onderhouden. Het kwam hem dus onbegrijpelijk voor, waarom de uitvoering van het gesloten tractaat zoo zeer was vertraagd. — De heer van Bosse heeft de moeijelijkheden geschetst, die men bij de onderhandelingen met Pruissen ondervondt vooral bij de uitlegging en uitvoering gesloten overeenkomsten. Al is men het met de Regering van het land eens, dan ontstaan er nog moeijelijkheden van de zijde der bureaux aldaar. — De heer Rochussen heeft daarop geantwoord, dat hij, met de onderhandelingen, welke hij met Pruissen in der tijd had gevoerd, steeds de meeste voorkomendheid, voortvarendheid en ijver had ondervonden. — De heer van Bosse heeft hierop herhaald, dat het soms gemakkelijk is onderhandelingen te voeren en overeenkomsten te sluiten, maar dat de ondervinding bewijst, dat de moeijelijkheden zich bij de uitvoering voordoen. — De min. van Binnenl. Zaken verklaart dat de sprekers geheel in den geest der Regering gesproken hebben. Hij zegt hun dank voor den ijver, dien zij bij die aansporing hebben aan den dag gelegd. Hij geeft het toe dat het belang van het geheele vaderland bij deze zaak betrokken is. De Regering zal niet ophouden bij die van Pruissen er op aan te dringen, dat de geslotene overeenkomst behoorlijk worde nagekomen. De koncessie tot den aanleg van den weg op Pruissisch grondgebied is thans verleend, al het mogelijke is gedaan om dit te bespoedigen. Voor het overige zijn er beloften en toezeggingen gedaan tot bevordering dezer zaak. De Regering zal van hare zijde niets nalaten om dat doel te bereiken en zij zal gebruik maken van de aanleiding welke deze diskussien haar daartoe geven.

Zoo als reeds dadelijk gemeld is, is het ontwerp ten slotte met algemeene stemmen *aangenomen.*

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

FRANKRIJK.

PARIJS, 22 Nov. Heden is alhier het gerucht verspreid, dat er op nieuw een aanslag is gesmeed tegen het leven des Keizers. Reeds hebben er in de westelijke departementen onderscheidene arrestatiën plaats gehad, die hiermede in verband worden gebragt.

— De korrespondenten der vreemde dagbladen zijn door het hof van kassatie tot eene boete veroordeeld, en hun beroep tegen het hof van Rouaan is verworpen.

— Het konflikt te Napels, gerezen over de Fransche officieren, die op quarantaine waren gesteld, is vereffend. De heer de Maupas, Fransch gezant te Napels, zal weder te dier stede terugkeeren, en is werkelijk reeds uit Rome derwaarts vertrokken.

— Een partikulier schrijven uit Erzerum van 29 Oktober verzekert dat eene afdeeling Russische troepen bestemd om het garnizoen van Porti te versterken, door de menigvuldige sneeuw is belet geworden gemeld fort te bereiken, 't welk men verwacht dat alzoo in de handen der Turken zal vallen.

— De Sultan zal zich met geheel zijn hof naar Adrianopel begeven, en men houdt zich verzekerd, dat deze maatregel een magtigen invloed zal uitoefenen op de Muzelmansche bevolking. Adrianopel is de aloude hoofdstad van Europeesch Turkije, de zetel der Sultans in de dagen van hun grootsten luister, de oudste getuige van hun magt en gezag. Door bij de oude Muzelmannen eene gewenschte orde weder in 't leven te roepen, wekt de Sultan de nationale traditien op, tegelijkertijd dat hij aan zijne onderdanen en aan geheel Europa toont dat hij zich vorstelijk weet te gedragen tegenover de onregtvaardige en vermetele aanmatigingen van Rusland.

— Betreffende de Hattischerif, waarbij de Sultan zijn voornemen heeft te kennen gegeven om in de aanstaande lente in persoon op het oorlogstooneel te verschijnen, dienen de volgende opmerkingen tot eenige opheldering.

Zeker hebben de Europeanen weinig of niets begrepen van des Sultans aankondiging, zes maanden te voren gedaan, van zijn voorgenomen vertrek naar het leger. Sommigen hebben welligt gemeend hierin eene bijzondere politiek van het serail te moeten zien. Doch men herinnere zich met welk een eerbied bij de Turken den persoon des Sultans ten allen tijde is omgeven geworden, en nog heden ten dage, even als ten tijde der Solimans en Amurats is het vertrek van een sultan uit de hoofdstad eene gewigtige gebeurtenis, en zulks te meer nog als het een reis naar het leger geldt.

Niet altijd zijn de Sultans bij de troepen tegenwoordig geweest, en zij vertrouwden de uitvoering hunner bevelen en de verdediging des rijks aan de grootviziers. Maar zoo dikwijls er een belangrijke veldtogt tegen Europa moest volvoerd worden, liet de Sultan eenige maanden van te voren bekend maken dat hij voornemens was zich naar het leger te begeven.

In dat geval werd de zetel des rijks overgebragt naar Adrianopel. De Oostersche souvereinen reizen nog, gelijk men in Europa gedurende de middeleeuwen reisde, en zoo men bedenkt, welk een gevolg den Sultan omringt, en welk een toestel er noodig is voor de verplaatsing van een Oostersch vorst, zal men zich niet meer verwonderen, dat de toebereidselen maanden van te voren worden bewerkstelligd. Daarenboven moet deze aankondiging dienen, om den ijver der Muzelmannen nog meer aan te vuren en levendig te houden, en ook om den tegenwoordigen Sultan nog meer populair te maken.

Men heeft den titel van *Gazib*, onlangs door den Sultan aangenomen, vertaald door het woord *overwinnaar*; doch dat is de beteekenis niet. Het woord *gazib* wil eenvoudig zeggen, *iemand die oorlog* voert, dus een *krijgsheld*, een OORLOGS*man*. Elk Turksch soldaat, die deel neemt aan den oorlog, wordt *gazib* genoemd, in tegenstelling van hem die t' huis blijft en den naam krijgt van *mutekaid.*

— Volgens een berigt in den *Constitutionnel* zou het kasteel van Frohsdorff een prooi der vlammen zijn geworden.

MADRID, 18 November. De koningin Maria Christina is alhier aangekomen.

— Omtrent de overleden Koningin van Portugal vindt men de volgende bijzonderheden vermeld:

Dona Maria II da Gloria Jeanne Charlotte Léopoldine, Isidora da Cruz Françoise Xavière da Paula Michaela Gabriela Rafaela Louise Gonzaga, werd geboren den 4 April 1819 en overleed dus in den ouderdom van ruim 34½ jaar. Zij was de dochter van dom Pedro I, keizer van Brazilië, verwekt bij zijn eerste gemalin, de aartshertogin Leopoldine van Oostenrijk. Na den dood van haren grootvader Johannes VI, kwam zij reeds op 2 Mei 1826, op de Portugesche troon, en werd in 1827 verloofd met dom Miguel, haar oom, die de konstitutie bezwoer en het regentschap aanvaardde. Toen echter de koningin in 1829 Brazilië verliet om naar Europa te stevenen, wierp dom Miguel het masker af, liet zich als absoluten koning van Portugal proklameren en belette de koningin in haar land voet aan wal te zetten, waardoor zij zich genoodzaakt zag naar Engeland de wijk te nemen. Daar werd haar door George IV koninklijke eer bewezen; doch zij kon geen bijstand tegen den overweldiger van hem erlangen, vermits het Engelsche ministerie hem zelfs begunstigde. Zij keerde daarop met hare vriendin Amalia van Leuchtenberg, naar Brazilië terug, waar zij verbleef tijdens haar vader, ten gunste van zijn zoon dom Pedro II afstand van den Braziliaanschen troon deed en tegen Dom Miguel, ter verdediging der regten zijner dochter, ten strijde trok. Dom Pedro overwon, waarna de koningin in het herwonnen Lissabon, in 1833, haren intogt hield. Eerst in Mei 1834, verklaarde Don Miguel van zijne aanspraak op den Portugeschen troon af te zien; hij vertrok naar Italie; eenmaal aldaar aangekomen, verhief hij echter weder het hoofd en werd door den Paus als koning van Portugal erkend.

Intusschen neigde Pedro I ten grave; de kracht om te regeren begaf hem, waarna de Cortes, die daarvan door hemzelven kennis bekwamen, de Koningin meerderjarig verklaarden, waardoor aan de vele intrigues en de talrijke aanzoeken naar het regentschap een einde kwam. Onmiddellijk daarop begon zij zelve van huwelijksplannen te gewagen; reeds vroeger had de hertog Karel August Eugenius Napoleon van Leuchtenberg haar hart weten te verwerven. Werkelijk werd het huwelijk met den hertog den 8sten November 1834 gesloten, en den 27sten January 1835 plegtiglijk gevierd. De hertog won zeer snel de volksgunst en werd door de Koningin tot pair en tot opperbevelhebber der krijgsmagt benoemd. Deze laatste benoeming was in strijd met de konstitutie; de Cortes kwamen er tegen in verzet, doch op hetzelfde tijdstip werd de hertog ziek en stierf op 28 Maart 1845, na eene echtverbindtenis dus slechts van een paar maanden. Den 9den April 1836 trad de Koningin andermaal in het huwelijk met den zoon van den hertog Ferdinand van Saksen-Coburg Kohary. Zeven kinderen, en wel vijf zoons en twee dochters, waren de vrucht dezer echtverbindtenis. De oudste, Dom Pedro van Alcantara, werd geboren den 16den September 1837.

DUITSCHLAND.

WEENEN, 22 November. In de *Lloyd* leest men: Het bevestigt zich dat de Turken nog steeds Kalafat bezet houden. Het hoofdkwartier der Russen is tegenwoordig nabij Badeschti. Dagelijks worden er levensmiddelen aangevoerd voor 40,000 man.

Naar opgave van een geneesheer uit Bucharest liggen er in de hospitalen van Moldavië en Wallachije 10,000 Russen ziek. Te Bucharest alleen zijn er 2000.

Uit Belgrado wordt van 13 November geschreven, dat de prins-regent, nadat hij van Omer-Pacha een verzoek had ontvangen om Turksche troepen over zijn gebied te mogen voeren, terstond een koerier naar Petersburg, Konstantinopel en Weenen heeft gezonden. Servische troepen rukten op naar de Russische grenzen.

— De *Oesterr. Corresp.* verhaalt dat de Russen de Turken aan de Aziatische grenzen hebben geslagen en door vorst Barialinski zijn terug gedreven.

Men verzekert, naar berigten uit Konstantinopel dd. 7 November, dat de Divan nog twee generaals aan het leger in Azië heeft toegevoegd.

BERLIJN, 19 Nov. De hier verschijnende *Kirchl. Anz.* een katholiek weekblad, is heden vroeg in beslag genomen. Naar men verneemt, heeft hiertoe een artikel, betreffende het kerkelijk konflikt in het Groothertogdom Baden aanleiding gegeven.

— Men schrijft uit Bonn, 20 Nov. Tot het ontvangen der bijdragen ter ondersteuning der, wegens het vervullen van hunnen pligt verdrukte priesters van het aartsdiocees van Freiburg is bereids hier een aanvang gemaakt en heeft ter eere van den geloofs- en liefdeijver der katholieke bevolking een zeer gewenscht gevolg.

— Van den Badenschen Opper-Rijn meldt men, dd. 18 November, in de *Deutsche Volkshalle*, omtrent den afloop der kerkelijke quæstie aldaar het volgende: »Nadat de president van het geregtshof te Freiburg Litschgi en de regerings-direkteur geheimraad Schaaf, de beroeping tot specialen kommissaris hadden afgewezen, werd de stadsdirekteur Burger dat ambt gegeven. Hoe naauwgezet hij het uitvoert blijkt, behalve uit de bereids bekende geweldaad, ook uit de aan het personeel der policie gegevene instruktie, dat ieder die omtrent de regeringsmaatregelen zich *niet goedkeurend* uitlaat, dadelijk moet *in hechtenis worden genomen.* Toen de Hoogw. Mgr. Aartsbisschop onlangs den in de gevangenis zijnde Domvikaris Kastle wilde bezoeken, werd hij afgewezen. Geestelijke troost, dien de grootste misdadiger niet wordt geweigerd, schijnt den gestrengen heer Kommissaris onnoodig. Ook de schooljeugd die dagelijks de gevangenis nadert, wordt verjaagd. Overigens heeft de gevangene een lijdensgenoot in den vikaris van den St. Martinuskerk, Koch ten gevolge van diens afkondiging der exkommunikatie.

De Overheid stoort zich in dat alles weinig aan 's lands wetten, doordien men zonder den bepaalden tijd af te wachten *dadelijk* tot *geldbeboeting* en *parate executie* overgaat. Algemeen is de deelneming van de bevolking van Freiburg en de omstreken vóór den Aartsbisschop; ook algemeen koestert men de hoop dat *die treurige gesteldheid* spoedig een einde zal nemen. Een gegoede inwoner van *Unterlande* heeft in eenen hartroerenden brief, den Aartsbisschop, *zijn gansche vermogen ter beschikking aangeboden.* Als een merkwaardig kontrast worden de in Baden sedert drie jaren met bewilliging van het gouvernement, te Freiburg verblijvende Jezuiten, zonder dat men hen kan beschuldigen, eenig deel aan het voorgevallene gehad te hebben, uitgedreven, terwijl de koning van Wurtemberg de invoering der orde van de Franciskanernonnen in Zijne Staten veroorloofd heeft.

KEULEN, 21 November. Men leest in de *Deutsche Volkshalle*: De tweede uitgave van ons N° 267, is uit hoofde van de daarin voorkomende »*Oproeping onzer Katholieke geloofsgenooten zoowel in als buiten Duitschland*," tot het zenden van geldelijke bijdragen, ten dienste der Katholieke Priesters in Baden, *in beslag genomen.* Hetzelfde lot is onze eerste uitgave van dit nommer te beurt gevallen, uithoofde der herhaling dier oproeping.

— Men meldt dat de konsuls en agenten van Oostenrijk en Pruissen in de Donau Provinciën last bekomen hebben om wat er ook gebeurd op hunne posten te blijven.

Daarentegen heeft de Fransche konsul te Jassy van zijn gouvernement bevel ontvangen Moldavie te verlaten zonder echter zich te ver van zijn residentie te verwijderen. De Fransche onderdanen moeten onder bescherming van den Pruissischen konsul zijn gesteld.

In de Augsburger *Algemeene Zeitung* leest men:

»De vraag of de regering voortaan bij het Roomsche Hof een diplomatieke vertegenwoordiger moet houden of niet, is bij een groot gedeelte van het Engelsche publiek, in weerwil van het verbod der konstitutie, reeds lang bevestigend beantwoord, omdat die vertegenwoordiging in onzen tijd eene behoefte geworden is. De grond daarvan heeft de Kardinaal Wiseman bij den Paus stappen gedaan, om deze gewigtige aangelegenheid ten einde te brengen. Zeer onwaarschijnlijk is het dat hij, gelijk door sommigen verzekerd wordt, daarbij op uitdrukkelijken last van het Engelsche gouvernement handelt; men moet het veeleer daarvoor houden, dat hij blootelijk den staat van zaken te Rome is gaan blootleggen. naar men verneemt, moet hij den Paus aangeraden hebben, eenen Engelschen gezant zoo mogelijk alleen dan te Rome te ontvangen, wanneer men in Londen een nuntius of althans een geestelijken agent wil toelaten, en in geen geval eenen vertegenwoordiger van Engeland aan te nemen, die niet tot het Katholieke kerkgenootschap behoort. Eene andere zaak tot welker afdoening Mgr. Wiseman naar herwaarts is gekomen, betreft de vervulling van een aantal bij de nieuwe kerkelijke indeeling van Engeland herstelde maar tot dusverre onbezet gebleven Bisdommen.

ITALIE.

TURIN, 21 Nov. Bij koninklijk besluit is de zitting der Volksvertegenwoordiging den 14den dezer geopend, gesloten en de Kamer ontbonden.

Als de reden van dit besluit wordt opgegeven de

laatste stemming van den Senaat, als makende een beroep op de kiezers noodzakelijk.

De verkiezingen voor de nieuwe Kamer zijn bepaald op 8 December, en het Parlement wordt tegen den 19 dierzelfde maand bijeengeroepen.

BELGIE.

BRUSSEL, 22 November:

In den *Catholic Standard* wordt gemeld dat H. K. H. de hertog en de hertogin van Brabant, tevens de graaf van Vlaanderen en prinses Charlotte op den feestdag van Allerheiligen des morgens ten 9 ure van het kasteel van Windsor zijn vertrokken, ten einde te Londen in de Fransche kapel van Kingstreet de Mis bij te wonen.

Op Allerzielendag hebben zij in dezelfde kapel de gebruikelijke godsdienstige plegtigheden bijgewoond. De gezanten van België en Portugal en een aanzienlijk gevolg waren ter zelfder plaatse tegenwoordig. De hertog van Brabant heeft uitdrukkelijk verlangd de plaats in te nemen, waar vroeger zijne moeder, zaliger gedachtenisse, gewoon was in deze zelfde kapel te bidden. De Engelsche Katholieken zijn zeer gesticht geworden door de godsvrucht der Belgische vorstenkinderen.

Hetzelfde blad geeft eenige namen op van leden uit de hoogste klassen der Engelsche aristokratie, die zich thans in onderscheiden orders aan den geestelijken stand toewijden.

STADSNIEUWS.

BURGERLIJKE STAND.

AMSTERDAM, 23 November.

OVERLEDEN (17 Nov.): C. Wilmink, wed. J. de Lange, 65 j. — (18 Nov.): B. C. Elandt, geb. Stompff, 28 j. J. Rietbergh, 55 j. — (19 Nov.): A. Kreulen, 3 j. - J. D. Prior, geb. Habermans, 55 j. — (20 Nov.): E. Voget, geb. Wasmuth, 26 j. - J. H. Rensing, 8 m. — (21 Nov.): M. M. Hollman, wed. W. Westenberg, 6[illegible] j.

HANDELSBERIGTEN.

ROTTERDAM, 22 Nov. Heden werden verkocht 25 vn. Maryland Tabak, per *Schiller*.

GRAANMARKT.

AMSTERDAM, 23 Nov. Tarwe prijshoudend: 130 ℔ b Pools. *f* 485; 128 ℔ dito *f* 468; 127 ℔ roodb. dito *f* 448 132 ℔ Kubanka *f* 450.

Rogge tot verhoogde prijzen met belangrijken handel, verkocht: 116, 117 ℔ n Arch. *f* 306, *f* 310; 117, 118 ℔ j. dito *f* 308, *f* 312; 119 ℔ j. Petersb. *f* 314; 117 ℔ o. Gedr. *f* 306; 119, 121 ℔ n. Odessa *f* 312, *f* 320; 113 ℔ ger. Donau *f* 265.

Garst zonder verandering: 111 ℔ Deensche *f* 264; 103 ℔ Noord-Holl. Winter *f* 236.

Haver in een doen; 71 ℔ dikke *f* 140 a. d. Zaan; 80 ℔ fijne *f* 148; 73 ℔ Voer *f* 134.

Boekweit zonder handel.

Koolzaad. Fransch 55 £. Op 9 vaten Olie in April ek. 72; Nov. 70 £. *Lijnzaad* prijshoudend: 111/12 ℔ Odessa *f* 330. *Raapolie* op 6/w. *f* 38¼, Vliegend *f* 37; 1°. Mei ek. *f* 39; Sept. *f* 37; Dec. *f* 37¼. *Lijnolie* op 6/w. *f* 30½; Vliegend *f* 29¼; *Hennepolie* op 6/w. *f* 33¼; Vliegend *f* 37.

SCHIEDAM, 22 Nov. Gerst. 128/2 ℔ Libau *f* 270 3/m. — Moutwijn *f* 19,50; Jenever *f* 24,—; Amst. Proef *f* 25,25, per Ned. vat zonder fust, zonder de belasting.

ANTWERPEN, 22 Nov. *Granen.* De markt is kalm, maar vast.

Koffij. Eenige honderd balen Brazil en St. Domingo zijn tot vaste prijzen verhandeld.

Rijst. Verkocht 500 balen Aracan ongepeld en 250 balen gepeld.

Suiker. Ruwe. Verkocht ca. 800 kisten Havana en 2000 matten Manilla. In *Geraffineerd* zijn 200 mille kilo brooden omgezet.

LONDEN, 21 Nov. *Suiker. Ruwe.* De vraag voor zeilende ladingen Westindische blijft aanhouden tot vaste prijzen. *Geraffineerd* voor uitvoer zeer stil.

Koffij. Door de houders van Native Ceylan vast op 46 s. voor goed ordinair prijs houden blijft de vraag zeer onbelangrijk. Plantage soorten tot volle prijzen met goede aftrek.

Talk ferm zonder prijsverandering.

Granen. Voor Tarwe bestond tot volle prijzen eenige vraag. Garst 1 s. lager.

LIVERPOOL, 21 Nov. *Katoen.* Ferme markt zonder prijsverandering, — Verkoop 6000 balen.

BUITENLANDSCHE BEURZEN.

ANTWERPEN, 22 Nov. Belg. leen. 2½ pc. 53¼, 1840, 1842 4½ pc. 96; 1852, —; Spanje 1—3 pc. 21¼; Binnenl. 3 pc. 40⅛, Romeinen 5 pc. —; Oostenrijk Metalliek 5 pc. 79⅜.

PARIJS, 22 Nov. Fransche 3 pc. 73.90; 4½ pc. 99.75; Spanje 3 pc. Binnenl. 41¼; id. 1 pc. 21½; Russen 4½ pc. —; Met. 5 pCt. —; Romeinsche Leening 1850 94.

LONDEN, 22 Nov. Cons. kont. 95⅝ a —; op tijd 95⅝ a —; Braz. 97 a 99; 1829/39 97 a 99; 1852 94 a 96; Den. 3 pc. 82 a 84; 5 pc. 102 a 104; Ecuad. 5 a 5½; Gren. 20 a 21; Uitgest. 7¾ a 8; Mexiko Nieuwe 25⅜ a —; Peru 4½ pc. N. 71 a 73; Uitgest. 49 a 51; Rusl. 1822 5 pc. 111 a 112; (N.) 4½ pc. 97½ a 98; Portugal 5 pc. — a —; 4 pc. 40 a 41; 3 pc. — a —; Spanje 1 pc. 22⅜ a —; 3 pc. 46 a 46¼; Coup. cert. 5¼ a 5½; Passive 4⅝ a 4⅞; Holl. 2½ pc. 63¾ a —; id. 4 pc. 94½ a 95½; Venez. 31 a 33; Uitg. 13 a 14; Wissel op Amst. *f* 11.16; 3/m. —.—; Grieken 1824 — a —.

WEENEN, 22 Nov. Met. 5 pc. 92⅛; Bank-Aktien 1318; Loten fl. 250 —; Wissel op Londen 11.20; Zilver 15⅝.

BERLIJN, 21 Nov. Pruissen 3½ pc. 90½; Loten —; Rusl. Stiegl. 4 pc. 93½; Pools. 4 pc. 86; Loten fl. 500 87; Oost. Met. 5 pc. 80; Amsterdam zigt 142⅝, id. 2/m. 141¾.

HAMBURG, 21 Nov. Rusl. Cert. 100¾; Den. 3 pc. 78½; 5 pc. 97; Oostenrijk Met. 5 pc. 92; Spanje 1—3 pc. 20⅛; Binnenl 3 pCt. 37½; Mexiko 18½.

FRANKFORT, 22 Nov. Met. 5 pCt. 78½; W. Bank-Aktiën 1312; W. Loten fl. 250, 116; Spanje 1 pCt. $21\frac{7}{16}$; id. 3 pCt. 40½; Wissel op Weenen 102⅜.

PRIJS-COURANT DER EFFECTEN.

		22 NOV. 4½ u. gebl.	23 NOV. 4 u.			gebl.
NEDERL., Werkel. Sch. à 2½ pCt.		$61\frac{3}{16}$	61	a	$61\frac{1}{16}$	61
Dito Dito	3 »	73⅜	73½	•		
Dito Dito	4 »	$92\frac{7}{16}$	92¼	•	$92\frac{5}{16}$	92¼
O. I. Leening 1844	4 »	92½		•		
Amortis. Syndic.	3½ »	91½		•		
Handel-Maatschappij	4½ »	126		•		
Aand. Rijn-Spoorweg	» »			•		
Aand. Holl. S. M.				•		
Obligatien	» »			•		
BELGIE, Obligatien 1844	» »			•		
Cert. bij de Belg. Bank	2½ »			•		
Dito bij Rotsch. en Volksv	» »	50		•		
FRANKRIJK, Obligatien	3 »			•		
SPANJE Nieuwe	1 »	21⅝	21½	•	21⅝	$21\frac{9}{16}$
Dito	3 »		44⅜	•		
Dito Binnenl. à 6/m.	» »	40¾	41	•		
Coup. Bewijzen		$5\frac{7}{16}$	$5\frac{7}{16}$	•	$5\frac{9}{16}$	5½
Amortisable Schuld	»	$4\frac{1}{16}$	4¼	•		
PORTUGAL te Londen	5 »	$36\frac{3}{16}$	36	•	36¼	36⅛
Dito uitgestelde	»			•		
RUSL. bij *Hope* 1798 en 1816	5 »	104¼		•		
Dito Dito 1828 en 1829	» »	103⅜	103⅛	•	103¼	
Cert. bij d°. 1831 en 1833	» »	94½	[illegible]	•		
Dito	4½ »	95⅝	95	•	95⅛	
Dito bij *Hope*	4 »	89¾	89¾	•		
Dito bij *Stieglitz en C°.*	» »	88⅜	88¼	•		
Dito bij id. 5de Serie	4 »			•		
Cert. te Hamburg	5 »		100¼	•		
Inschrijving in Assignat.	6 »			•		
Cert. van dito	» »	69⅞	$69\frac{9}{16}$	•		
POLEN, Certifikaten	4 »	81⅜		•		
Dito Aand. à fl. 500		157		•		
Dito met Lot. » 300				•		
AMERIKA, Bank-Actiën				•		
PRUISSEN, Aand. met Lot. R. 50 /				•		
OOSTENRIJK, Metalliek	5 pCt.	$75\frac{13}{16}$	$75\frac{11}{16}$	•	75¾	
Dito 1852	» »			•		
Dito 1847	2½ »	$39\frac{1}{16}$	39	•	$39\frac{1}{16}$	
Dito 1851	2½ »	$39\frac{1}{16}$	39	•	$39\frac{1}{16}$	
Dito 1849	5 »	90⅝	90⅛	•	90½	90⅜
Ween. Bank bij *Goll en C°.*	» »			•		
Dito	4 »			•		
Letter B	5 »	90⅜	90⅜	•	90½	90⅜
Aand. met Loting fl. 500	*f*			•		
Nieuwe dito » 250	»			•		
NAPELS, Cert. *Lam en Bouwer* 5 pCt.				•		
BRAZILIE te Londen 1824	5 »	94¾		•		
Dito Leening 1843	5 »			•		
PERU	4½ »	69		•		
MEXICO Nieuwe	3 »	23⅝	23¼	•	23½	$23\frac{5}{16}$
VENEZUELA à £ 100	3½ »			•		
GRENADA à £ 100	2 »	19		•		
Dito Uitgestelde		$8\frac{3}{16}$	$7\frac{15}{16}$	•		
ECUADOR à £ 100	»			•		

Mexiko onbepaalde $23\frac{3}{16}$, ⅜, ¼.

Binnenl. fondsen zoowel als vreemde hebben heden bij geringen handel eene kleine achteruitgang ondervonden, alleenlijk Mexikanen zijn met veel handel ruim ⅜ gedaald door wipstneming.

Koers van het Geld: Beleening 3 pCt, Prolongatie 3½ 4 pCt. Diskonto 3 pCt.

Wisselkoers.

Parijs	2/m.	*f* 55¾	Livorno	2/m.	*f* 38¼
»	zigt	» 56¼	Napels	»	» 81½
Bordeaux	2/m.	» 55⅛	Petersburg	»	» 1.85
»	½/m.	» 55½	Weenen	6/w.	» 30¼
Madrid	3/m.	» 242	Augsburg	»	» 35⅜
Cadix	»	» 242	Frankfort	»	» 98¼
Seville	»	» 239	Hamburg	2/m.	» $35\frac{3}{16}$
Bilbao	»	» 240	»	zigt	» $35\frac{7}{16}$
Lissabon	»	» 41	Londen	2/m.	» 11,55
Porto	»	» 41	»	zigt	» 11,65
Genua	2/m.	» 46	Rotterdam	»	⅛

SCHEEPSTIJDINGEN.

BINNENGEKOMEN:

TEXEL, 22 Nov. T. Sichich, Charlotte, Bahia.

UITGEZEILD:

TEXEL, 22 Nov. J. de Vries, Activo, Havana. - B. H. Nijman, Johanna Juliana, Odessa. - J. G. Lagus, Harmonie, id. - T. Meijer, Zeevaart, Venetiën.

HELVOET, 22 Nov. G Costa, Ilario Fleischer, Smirna. - W. Addens, Petronella, Nantes.

GEPRAAIDE SCHEPEN.

Den ...., op 45° N. Br., 10° W. L. Elizabeth, kapt. Haverbult, v. Amsterdam n Nickerie.

RIVIER-VAART.

AMSTERDAM, 23 Nov. vertrokken:

Duisburg — J. Arera, Ondine.

Ludwighaven, Manheim & Heilbron — A. Adams, l'Esperance.

Frankf., Coblentz en Manheim — M. Crnnewald, Frankf. N°. 13.

Rijnhoogte — ARNHEM 22 Nov. 0 el 75 duim.
KEULEN 21 „ 4 vt. 10 „

ADVERTENTIEN.

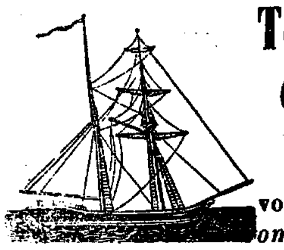

Te Rotterdam ligt in Lading naar St. Thomas en Curaçao,

voor PASSAGIERS en GOEDEREN, *om spoedig te vertrekken:* Het [illegible] zinkt Schoener Kofschip *NEWA*. Te bevragen bij [illegible] Reeder H. VAN RIJCKEVORSEL, of bij de Cargadoors KUYPER, VAN DAM & SMEER. (34[illegible]

Waarde Geloofsgenooten!

Een **AMBACHTSMAN**, van de R. C. Godsdienst, welke op verschillende wijze in zijne betrekking is [illegible]dupeerd, vraagt aan een zijner gegoede geloofsgenooten *f* **1000** ter leen, tegen 5 pCt., ten einde zich [illegible] mede te helpen. De hiertoe genegen zijnde, wordt verzocht zich *franco* te adresseren onder letter R. [illegible] bij den Uitgever dezer Courant. (34[illegible]

KOSTSCHOOL

VOOR

R. C. JONGE HEEREN.

TE ZEVENBERGEN.

Deze inrigting bestaat thans vijf jaren. Een vijftig Jongelingen hebben er of hunne opleiding voltooid, [illegible] hunne eerste studien gedaan. Heeft het den Directeur niet mogen gelukken alle, met genoegzame kennis verrijkt, zijne school te zien verlaten, zoo heeft [illegible] echter van wegens al de ouders blijken van erkentelijkheid, van tevredenheid en van vertrouwen ruimschoots mogen inoogsten.

Door den steeds toenemenden bloei der Inrigting [illegible] dezelve thans door ruimere schoollokalen en luchtige slaapkamers aanmerkelijk verbeterd en vergroot, zoo[illegible] nog eenige Jongelingen kunnen geplaatst worden. Ouders en Voogden die genegen mogten zijn hunne kinderen of pupillen in deze Inrigting te doen opleiden, kunnen nadere inlichtingen en prospectussen bekomen bij [illegible] Wel-Eerwaarden Heer A. J. VAN MEERWIJK, Pastoor [illegible]zer Gemeente en bij den Directeur.

(3473) C. MOL.

DE PILLEN VAN HOLLOWAY *gebruike[illegible] voor aamborstigheid, verouderde hoest en andere aandoeningen der borst.*

De heilzame uitwerking dezer pillen in alle moge[illegible] gevallen van borstkwalen, hetzij dezelve voortspruiten [illegible] aamborstigheid, verouderden hoest of gevatte koude, thans zoo zeer bevestigd door eene menigte lieden in ons vaderland als in andere landen, dat de Hollow[illegible] pillen, het meest gezochte geneesmiddel voor dierge[illegible] ziekten geworden zijn. Eenige weinige dosis neemt [illegible]dig zulke aandoeningen weg en werkt zeer voorde[illegible] op de long. Om echter de uitwerking meer te be[illegible]deren behoort men elken avond een weinig van de [illegible] op de borst in te wrijven.

Door het vermeerderd debiet zijn de prijzen als vo[illegible] *Doosjes Pillen* à *f* 0.80, *f* 1.85, *f* 3.00, *f* 6[illegible] *f* 13.50, *f* 20,50.

Potjes Zalf à *f* 0.80, *f* 1 85, *f* 3.00, *f* 7.05, *f* 1[illegible] *f* 22.95.

Zijn op franco aanvragen à contant te bekomen [illegible] B. ADAMA, Apotheker, Heerengracht hoek Utrechtsche-straat, N°. 22 te *Amsterdam*, bij A. P. MILIUS te *Utr[illegible]* en bij J. STRAATMAN, hoofd-depothouder te *'s Ba[illegible]* alsmede te *Londen*, Strand 244, *Holloway's Etablissement.* (33[illegible]

Salles d'Asile pour l'Enfance.

COLLECTIONS D'IMAGES, INSTRUCTIVES ET AMUSANTES.

ANIMAUX DOMESTIQUES	10 images.
ANIMAUX SAUVAGES	10 „
HISTOIRE DE JESUS CHRIST	12 „
RÉCITS MORAUX	18 „

Pour chaque collection se trouve un Livre d'Explic[illegible]

En vente chez C. L. VAN LANGENHUYSEN, Libr[illegible] Amsterdam.

Te Amsterdam bij C. L. VAN LANGENHUYSEN, Drukker en Uitg[illegible]